Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

7.5.2024

VN/15624/2023
VN/15624/2023-MMM-4

Ympäristövaliokunta 8.5.2024

VNS 2/2024 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025-2028

Asiantuntijalausuntona koskien valtioneuvoston selontekoa 2/2024 vp julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025-2028 esitän maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osalta seuraavaa.

Hallinnonalakohtaiset linjaukset

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan määrärahat ovat kehyskaudella keskimäärin 2,6 mrd. euroa vuosittain. Määrärahoista maaseudun kehittämisen osuus kehyskauden lopussa on 16 %, maa- ja elintarviketalouden osuus 70 %, luonnonvaratalouden 7 % ja muiden pääluokan lukujen osuus 7 %. Pääosa eli n. 90 % maaseudun kehittämisen sekä maa- ja elintarviketalouden määrärahoista liittyy vuoden 2023 alusta käyttöön otettuun Suomen CAP-suunnitelman 2023—2027 toimeenpanoon.

Maaseudun kehittämisen määrärahoilla rahoitettavien toimenpiteiden tavoitteena on maaseutualueiden potentiaalin hyödyntäminen sekä elinvoimaisuuden lisääminen kestävällä tavalla. Maaseudun kehittämisen tavoitteita tuetaan mm. maaseudun yritystukien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä maaseudun neuvonnan avulla. Maaseudun kehittämisen määrärahataso kehyskaudella on keskimäärin 465 milj. euroa vuodessa.

Maa- ja elintarviketalouden määrärahoin huolehditaan kokonaiskestävän ruokajärjestelmän huoltovarmuudesta, parannetaan biotalouteen ja ruokaan perustuvien liiketoimintojen kestävää ja kilpailukykyistä kasvua sekä turvataan vastuullisella toiminnalla ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Maa- ja elintarviketalouden määrärahataso kehyskaudella on keskimäärin 1 729 milj. euroa vuodessa.

Luonnonvaratalouden tavoitteena on uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hoito ja käyttö sekä niihin liittyvien riskien hallinta. Kala-, riista-, metsä- ja vesitalouteen sekä yleisiin luonnonvara-asioihin osoitetuilla määrärahoilla turvataan huoltovarmuutta, korvataan uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä, luodaan edellytyksiä luonnonvarojen kestävään käyttöön perustuvalle kilpailukykyiselle yritystoiminnalle, sovitetaan yhteen luonnonvarojen käytön ja suojelun tarpeet sekä luodaan hyvinvointia luonnon virkistyskäytön avulla. Luonnonvaratalouden määrärahataso kehyskaudella on keskimäärin 177 milj. euroa vuodessa.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoitamisen määrärahat hallinnonalalla ovat keskimäärin 6,8 milj. euroa vuodessa.

Luotettavat ja laajakäyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa sekä turvaavat omistusta ja kansallista vakuusjärjestelmää. Maanmittauksen ja asunto-osakkeiden kirjaamisen määrärahataso kehyskaudella on keskimäärin 48 milj. euroa.

Maa- ja metsätalousministeriö

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Hallinnonalan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä neuvonta tukevat ennakoivasti hallinnon vaikuttavuutta ja elinkeinojen kilpailukykyä. Hallinnon ja tutkimuksen määrärahataso kehyskaudella on keskimäärin 132 milj. euroa.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Maatalouden merkitys osana huoltovarmuutta ja yhteiskunnan strategista ydintä on tunnistettu siten, ettei leikkauksia ole kohdennettu ruoantuotantoon.

Maa- ja elintarvike- sekä biotaloussektorin huoltovarmuuteen ja viennin edistämiseen kohdennetaan 10 milj. euroa vuodessa vuodesta 2025 lukien. Suomessa tuotetaan maailman puhtaimmissa olosuhteissa laadukkaita maataloustuotteita ja elintarvikkeita, joille on yhä kasvavaa kysyntää myös muissa maissa. Erityisesti lisäarvotuotteiden viennin lisäämisellä voidaan parantaa elintarvikesektorin kasvua ja kilpailukykyä sekä maatalouden kannattavuutta sekä kansallista huoltovarmuutta ja omavaraisuutta. Kasvu- ja kuiviketurpeet ovat strategisesti tärkeitä raaka-aineita elintarvikehuoltomme näkökulmasta polttoturpeen ohella, minkä vuoksi turpeen saatavuuden varmistaminen kasvualustoihin ja kuivikkeeksi on välttämätöntä kotimaisen puutarha- ja kotieläintuotannon toimintaedellytysten turvaamiseksi. Suomessa on potentiaalia metsäpohjaisen arvonlisän moninkertaistamiseen hakkuumääriä nostamatta. Avainasemassa metsäsektorin arvonlisän kasvattamisessa ovat arvoketjujen pidentäminen Suomessa ja sivuvirtojen tehokkaampi hyödyntäminen.

T&K-toimintaan kohdennetaan hallinnonalalla lisäystä kehyskaudella keskimäärin n. 7 milj. euroa vuodessa, josta 4 milj. euroa kohdennetaan biotalouden T&K-toiminnan tukemiseen ja keskimäärin n. 3 milj. euroa tutkimuslaitosten post doc -ohjelmaan. Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen päälinjausten mukaisesti panostetaan ruoka- ja luonnonvara-alan elinkeinojen kehittämistä tukeviin t&k-hankkeisiin, investoidaan maa- ja elintarviketalouden kansainvälisesti kilpailukykyisiin tutkimusinfrastuktuureihin sekä vahvistetaan kansainvälistä ja EU- tutkimusyhteistyötä mm. kestävään ruokajärjestelmään sekä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyen.

Vapaaehtoisiin monimuotoisuusohjelmiin (Nousu-, Metso-, Helmi- ja Sotka -ohjelmat) hallituskaudelle osoitettua vuotuista 6 milj. euron lisärahoitusta on jatkettu vuodesta 2028 lukien.

Metsähallituksen tuloutusta nostetaan kehyskaudella 120 milj. eurosta portaittain 20 milj. eurolla vuoteen 2028 mennessä. Tuloutuksen kasvattaminen ei edellytä Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelmissa asetettujen hakkuutavoitteiden nostamista.

Lisäksi hallinnonalan toimintamenoihin, myönnettäviin valtionavustuksiin sekä kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin kohdennetaan säästöjä, joiden muodostamaa kokonaisuutta tarkasteltu seuraavaksi.

Lisäsopeutustoimet

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osuus valtionhallinnon tuottavuusohjelmasta on yhteensä 26,5 milj. euroa vuodesta 2026 lukien. Lisätoimien osalta kohdennukset momenteille sisällytetään myöhemmissä budjettiprosesseissa.

Valtion tuottavuusohjelman säästöt (1 000 euroa)	**2025 TAE**	**2026 Kehys**	**2027 Kehys**	**2028 Kehys**
Toimintamenosäästö (HO 2023)	*-3 100*	*-9 300*	*-18 100*	*-18 100*
Valtionhallinnon tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen (lisätoimet 2024)	*-8 400*	*-8 400*	*-8 400*	*-8 400*
Toimintamenojen säästön aikaistus (lisätoimet 2024)	*-3 500*	*0*	*0*	*0*
Yhteensä	**-15 000**	**-17 700**	**-26 500**	**-26 500**

Lisäsopeutustoimenpiteiden valtionavustussäästöstä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle kohdistui 13,7 milj. euroa. Valtionavustussäästöjen osalta kohdennukset momenteille sisällytetään myöhemmissä budjettiprosesseissa.

Myös eri hallinnonalojen kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja ja rahoitusosuuksia alennetaan vähentämällä ei pakollisia ja välttämättömiä jäsenmaksuja ja rahoitusosuuksia. Jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin kohdistuvan säästön yhteismäärä on 5 milj. euroa, josta maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle kohdistuu 0,2 milj. euroa.

Monimuotoisuusohjelmien rahoitus

Vapaaehtoisiin monimuotoisuusohjelmiin ei kehyspäätöksessä osoitettu lisärahoitusta, mutta hallituskaudelle osoitettua vuotuista 6 milj. euron lisärahoitusta jatkettiin myös vuodelle 2028. Rahoitusta on vuosittain käytettävissä ohjelmien toimeenpanoon kehyskaudella 2025-2028 seuraavasti:

- Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma (Metso) ja Helmi-elinympäristöohjelma 11,0 milj. euroa (mom. 30.40.45)
- Vaelluskalaohjelma (Nousu) 2,7 milj. euroa (mom. 30.40.31)
- Sorsalintujen tilan kohentamishanke (Sotka) osana Helmi-elinympäristöohjelmaa 1 milj. euroa (mom. 30.40.50)

Luonnonvaraneuvos Heikki Piiparinen

Jakelu Eduskunta, Kati Lamminpää